

רשות ניירות ערך

דיווח על דירקטורים בעלי מיומנות חשבונאית ופיננסית

הנחייה לפי סעיף 36א לחוק ניירות ערך, התשכ"ח – 1968

דברי הסבר

הצורך להבטיח מהימנותו של הדיווח הכספי של חברות ציבוריות גבר לאחרונה בעקבות משבר האמון שפקד את שוקי ההון המובילים בעולם. משבר זה חשף, בין היתר, חולשה בתפקוד דירקטוריונים, במיוחד בכל הקשור ליכולתם להבטיח גילוי ודיווח נאותים.

לכן, סוגיית כשירותם של דירקטורים בחברות הציבוריות ובמיוחד מיומנותם בתחום החשבונאי והפיננסי הפכה לאחרונה לאחת מהסוגיות הבעייתיות והרלבנטיות ביותר.

הפער הנחשף במקרים מסוימים בין היכולות והכשירויות של דירקטורים מסוימים, והיכולות והכשירויות המצרפיות של דירקטוריונים בחברות מסוימות, לבין ההיקף ומורכבות החובות המוטלות עליהם, מעורר לעתים דאגה ביחס ליכולתם לעמוד במשימות הכבדות המוטלות עליהם. מורכבותו של העולם העסקי, כללי הדיווח החשבונאי והסביבה הכלכלית והחוקית בהן פועלות החברות הציבוריות מחייבים הסתמכות על חברי דירקטוריון בעלי יכולת התמודדות מתאימה מול המשימות הניצבות בפניהם.

כיום מוטלות חובות גילוי ביחס לזהות הדירקטורים, השכלתם וניסיונם, במסגרת הדוח התקופתי (תקנה 26 לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומיידיים), התש"ל - 1970) ובמסגרת דוחות מיידיים על מינוי דירקטורים (תקנה 34 לתקנות האמורות). גילוי זה מיועד לאפשר לציבור המשקיעים להעריך את איכות הדירקטוריון המנהיג את החברה, אולם גילוי זה אינו מספק מידע הדרוש למשקיעים על מנת להעריך את יכולתו של הדירקטוריון לעמוד באחריותו לבדיקת מצבה הכספי של החברה ולעריכת הדוחות הכספיים ולאישורם. מטרת הנחיה זו ליתן בידי ציבור המשקיעים את המידע הדרוש לשם הערכה זו.

בהתאם למתכונת המפורטת בהנחיה המצ"ב תציין כל חברה בדוח הדירקטוריון השנתי את המספר המזערי שקבעה כמספר מזערי ראוי של דירקטורים בדירקטוריון החברה שהנם בעלי מיומנות חשבונאית ופיננסית, וזאת בהתייחס, בין השאר, לגודל החברה, סוג ומורכבות פעילותה וכיו"ב. במסגרת דוח הדירקטוריון יינתן הסבר כיצד המספר המזערי הראוי שנקבע מאפשר לדעת דירקטוריון לעמוד בחובות המוטלות עליו בהתאם לחוק ולמסמכי ההתאגדות, ובמיוחד בהתייחס לאחריותו לבדיקת מצבה הכספי של החברה ולעריכת הדוחות הכספיים ואישורם.

בהתאם להנחיה המצ"ב יהיה על הדירקטוריון לציין בדוח הדירקטוריון מי הם הדירקטורים (לרבות יחידים שמונו מטעם דירקטור שהוא תאגיד) שהם בעלי מיומנות חשבונאית ופיננסית, כמוגדר בהנחיה. בהיעדר מספר מזערי של דירקטורים בעלי מיומנות חשבונאית ופיננסית כאמור, יידרש הדירקטוריון לציין זאת בדוח הדירקטוריון, לפרט את הסיבה לכך ולהסביר כיצד עומד הוא בחובותיו האמורות.

דירקטור בעל מיומנות חשבונאית ופיננסית הוא דירקטור (או יחיד שמונה מטעם תאגיד שהוא דירקטור) שאינו ממלא תפקיד נוסף בחברה, ואשר בשל השכלתו, ניסיונו או כישוריו, כפי שיפורטו בדיווח, ייחשב כבעל מיומנות גבוהה והבנה בנושאים עסקיים, חשבונאים, בקרה פנימית ודוחות כספיים, באופן המאפשר לו להבין לעומק את הדוחות הכספיים של החברה ולהעלות על סדר היום של הדירקטוריון סוגיות ושאלות בקשר לדיווח הכספי של החברה במטרה להביא לאישור ולפרסום דוחות כספיים נאותים.

בהערכת מיומנותו החשבונאית והפיננסית של דירקטור כאמור לעיל, יובאו במכלול השיקולים, בין היתר, השכלתו, ניסיונו, ידיעותיו ומידת היכרותו של הדירקטור בנושאים הבאים:

- א. סוגיות חשבונאיות וסוגיות בקרה האופייניות לענף בו פועלת החברה ולחברות בסדר הגודל והמורכבות של החברה.
- ב. תפקידיו של רואה החשבון המבקר, החובות המוטלות עליו ויחסי הגומלין שבין דירקטור סביר לרואה החשבון המבקר, במיוחד בתאגיד מדווח.
- ג. תהליכי הכנת דוחות כספיים ואישורם על פי חוק ניירות ערך, התשכ"ח – 1968, וחוק החברות, התשנ"ט – 1999.
- ד. מערכות בקרה פנימית בתאגידים בסדר גודל דומה, ובפרט בתאגידים מדווחים.

מובהר כי על מנת שדירקטור ייחשב כבעל מיומנות חשבונאית ופיננסית, אין הוא חייב להיות בעל השכלה, היכרות נסיון וידע ברמה גבוהה במיוחד בכל אחד מהנושאים המנויים לעיל, ויש לבחון את מכלול כישוריו, ניסיונו השכלתו וידיעותיו, תוך שקילה האם אלה מאפשרים השגת המטרה של אישור ופרסום דוחות כספיים נאותים. כל זאת, תוך שימת דגש, בין היתר, על מספר ואופי החברות שבהן או ביחס אליהן נרכשה המיומנות של הדירקטור, התקופה שלאורכה נרכשה המיומנות, פרק הזמן שחלף מהמועד בו עסק הדירקטור לאחרונה בנושאים המנויים לעיל, מידת המעורבות הישירה שהיתה לדירקטור בדוחות כספיים בעבר (האם חתם על דוח כספי או חוות דעת), ורמת ההכשרה השוטפת של הדירקטור.

כך, למשל, בהתאם לאמות המידה הקבועות לעיל, אדם שזה עתה סיים התמחות בראיית חשבון ואגב כך היה מעורב בביקורת דוחות כספיים של חברה ציבורית, לא ייחשב כבעל המיומנות הנדרשת רק בשל כך. לעומת זאת, רואה חשבון מבקר, שעסק בשנים האחרונות בביקורת מספר חברות ציבוריות, יוכל להחשב כבעל המיומנות הנדרשת. בדומה, אדם אשר שימש בשנים האחרונות כמנכ"ל, מנהל כספים או בעל תפקיד אחר בחברה ציבורית, שבאחריותו הישירה הכנת דוחות כספיים, יוכל אף הוא להחשב כבעל המיומנות הנדרשת.

יודגש, למען הסר ספק, כי אין ההנחיה מיועדת להקנות מעמד מיוחד לדירקטורים בעלי מיומנות חשבונאית ופיננסית ולשנות מן האחריות המוטלת עליהם ועל הדירקטורים האחרים, כאמור בכל דין.

דיווח על דירקטורים בעלי מיומנות חשבונאית ופיננסית

הנחייה לפי סעיף 36א לחוק ניירות ערך, התשכ"ח – 1968

1. הגדרות

"דירקטור בעל מיומנות חשבונאית ופיננסית" - דירקטור (ובתאגיד שהוא דירקטור - יחיד שמונה מטעמו) שאינו ממלא תפקיד נוסף בחברה, ואשר בשל השכלתו, ניסיונו או כישוריו, כפי שיפורטו בדיווח לפי סעיפים 2(ב) ו-3(א), הינו בעל מיומנות גבוהה והבנה בנושאים עסקיים, חשבונאיים, בקרה פנימית ודוחות כספיים, באופן המאפשר לו להבין לעומק את הדוחות הכספיים של החברה ולהעלות על סדר היום של הדירקטוריון סוגיות ושאלות בקשר לדיווח הכספי של החברה מתוך שאיפה להשגת המטרה של אישור ופרסום דוחות כספיים נאותים.

בהערכת מיומנותו החשבונאית והפיננסית של דירקטור כאמור לעיל, יובאו במכלול השיקולים, בין היתר, השכלתו, ניסיונו, ידיעותיו ומידת היכרותו של הדירקטור בנושאים הבאים:

- א. סוגיות חשבונאיות וסוגיות בקרה האופייניות לענף בו פועלת החברה ולחברות בסדר הגודל והמורכבות של החברה.
- ב. תפקידיו של רואה החשבון המבקר, החובות המוטלות עליו ויחסי הגומלין שבין דירקטור סביר לרואה החשבון המבקר, במיוחד בתאגיד מדווח.
- ג. תהליכי הכנת דוחות כספיים ואישורם על פי חוק ניירות ערך, התשכ"ח – 1968, וחוק החברות, התשנ"ט – 1999.
- ד. מערכות בקרה פנימית בתאגידים בסדר גודל דומה, ובפרט בתאגידים מדווחים.

מובהר כי על מנת שדירקטור ייחשב כבעל מיומנות חשבונאית ופיננסית, אין הוא חייב להיות בעל השכלה, היכרות נסיון וידע ברמה גבוהה במיוחד בכל אחד מהנושאים המנויים לעיל, ויש לבחון את מכלול כישוריו, ניסיונו השכלתו וידיעותיו, תוך שקילה האם אלה מאפשרים השגת המטרה של אישור ופרסום דוחות כספיים נאותים. כל זאת, תוך שימת דגש, בין היתר, על מספר ואופי החברות שבהן או ביחס אליהן נרכשה המיומנות של הדירקטור, התקופה שלאורכה נרכשה המיומנות, פרק הזמן שחלף מהמועד בו עסק הדירקטור לאחרונה בנושאים המנויים לעיל, מידת המעורבות הישירה שהיתה לדירקטור בדוחות כספיים בעבר (האם חתם על דוח כספי או חוות דעת), ורמת ההכשרה השוטפת של הדירקטור.

"מספר מזערי ראוי" – המספר המזערי הראוי של דירקטורים בעלי מיומנות חשבונאית ופיננסית שקבעה החברה בהתחשב, בין השאר, בגודל החברה, סוג פעילותה ומורכבותה וכיו"ב.

2. דוחות תקופתיים

בדוח התקופתי, במסגרת דוח הדירקטוריון על מצב עניני התאגיד, יובאו פרטים בדבר דירקטורים בעלי מיומנות חשבונאית ופיננסית, כלהלן:

- א. המספר המזערי הראוי שקבעה החברה. ינתן הסבר כיצד המספר המזערי הראוי שנקבע מאפשר לדירקטוריון לעמוד בחובות המוטלות עליו בהתאם לדין ולמסמכי ההתאגדות, ובמיוחד בהתייחס לאחריותו לבדיקת מצבה הכספי של החברה ולעריכת הדוחות הכספיים ואישורם. שינתה החברה את המספר המזערי הראוי בהשוואה למפורט בדוח הדירקטוריון הקודם, יפורט השינוי והסיבה לו, והשפעתו על יכולת הדירקטוריון לעמוד בחובותיו כאמור.
- ב. שמות הדירקטורים (לרבות יחידים שמונו מטעם דירקטור שהוא תאגיז) שהם דירקטורים בעלי מיומנות חשבונאית ופיננסית, תוך ציון העובדות ביחס לכל אחד מהם שמכוחן יש לראותו כדירקטור בעל מיומנות חשבונאית ופיננסית. יש לציין זאת ביחס לכל הדירקטורים כאמור אף אם מספרם עולה על המספר המזערי הראוי.
- ג. היה מספר הדירקטורים בעלי מיומנות חשבונאית ופיננסית נמוך מהמספר המזערי הראוי, יצויין הדבר, תפורט הסיבה לכך וינתן הסבר כיצד עומד הדירקטוריון בחובות המוטלות עליו בהתאם לדין ולמסמכי ההתאגדות, ובמיוחד בהתייחס לאחריותו לבדיקת מצבה הכספי של החברה ולעריכת הדוחות הכספיים ואישורם.

3. דוחות מיידים

- א. בדוח מייד בדבר מינוי או פרישה של דירקטור, על פי תקנה 34 לתקנות ניירות ערך (דו"חות תקופתיים ומיידיים), התש"ל-1970, יצוין אם הדירקטור שמונה או שפרש הינו דירקטור בעלי מיומנות חשבונאית ופיננסית, תוך ציון העובדות מכוחן יש לראותו כדירקטור בעל מיומנות חשבונאית ופיננסית.
- ב. ירד מספר הדירקטורים בעלי מיומנות חשבונאית ופיננסית, עקב פרישה של דירקטור, אל מתחת למספר המזערי הראוי, יצוין הדבר בדוח המייד על הפרישה. עובדה זו תצויין גם בכל דוח על מינוי או פרישה של כל דירקטור אחר, כל עוד מספר הדירקטורים בעלי מיומנות חשבונאית ופיננסית נמוך מהמספר המזערי הראוי.
- ג. שינתה החברה את המספר המזערי הראוי, יפורטו השינוי והסיבה לו במסגרת דוח מייד, וינתן הסבר, במידת הצורך, כאמור בסעיף 2(א), בשינויים המחויבים.

4. תחילה ותחולה

- א. הנחייה זו תחל בדוחות ליום 31.12.2003 ואילך.
- ב. הנחייה זו לא תחול על תאגיד בנקאי כהגדרתו בחוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981 ועל מבטח כהגדרתו בחוק הפיקוח על עסקי ביטוח, התשמ"א-1981.